

КОМПЮТЪРЪТ – НОВИЯТ АДМИНИСТРАТОР В ОБРАЗОВАНИЕТО

Ивайло Старибратов

ОМГ „Академи Кирил Попов“

Пловдив

ivostar@abv.bg

Абстракт: Новият начин на управление на образователната система изисква и вече налага използването на новите технологии в максимална степен. В доклада съм се стремил да анализирам наличните ресурси и законовите пречки за въвеждането на електронното администриране в образованието. Оценява се необходимостта от въвеждането на новите технологии за повишаване на качеството на обучение както в средните, така и във висшите училища.

Ключови думи: Електронен дневник, админ про, електронно администриране.

Въведение.

Преходът от индустриално към информационно общество води до радикални трансформации във всички сфери на живота в това число и в образованието. Постмодерният свят, който се характеризира със сложност, глобализация, динамика и плурализъм, предполага нов вид компетентности и нов вид организация на администрацията, базирана на използване на новите технологии. На преден план излиза използването на информационните технологии и софтуерни продукти, облекчаващи работата с големия поток административна информация в образователната сфера.

В днешното време на бързо развитие на информационните технологии и бързо развиващия се интелектуален човешки ресурс, компютърът се явява необходимо условие за успешна реализация на идеи, проекти, планове. Създаването и съхраняването на архиви от документация, обработката и съхранението на бази от данни, прилагането на интерактивни методи и принципи на обучение са неизменна част от миналото, настоящето и бъдещето на редица поколения.

В настоящия доклад излагам тезата си относно необходимостта и особеностите от въвеждане на електронното администриране в средното образование.

Един преглед на използването на този начин на администриране ни отвежда до срещата “България – Финландия”, Пловдив, 10-13.12.2007. На срещата бе дискутирана системата на администриране на образованието във Финландия. Финландският институт по образование е въвел пълно електронно администриране във всички учебни заведения от 1999 година. Всеки от лекторите бе категоричен, че системата е абсолютно необходима за финландските училища и изпълнява целите си. Бяха демонстрирани различни приложения. Друга страна, постигнала добра степен на електронно администриране е Франция, която от 1995 год. въвежда поетапно този начин на администриране.

Какво е състоянието на електронното администриране в България?

Всяко учебно заведение се старее със собствени средства и сили да облекчи тежката административна и документална система. В средните училища се въвеждат електронни дневници, които удовлетворяват само самото училище. Но тези елементи на електронно администриране нямат законова основа и те остават самоцелни. С въвеждането на делегираните бюджети, ръководството на средните ни училища бе натоварено с още една нелека задача - финансовата отчетност. Естествено всяко училище се наложи да закупува и програмни продукти обработващи заплатите и финансите на училището.

Да формулираме целите на цялостното електронно администриране в образованието:

1. Абсолютна информираност на всеки субект в образователния процес: ученик, родители, преподаватели, фирми, държавна администрация.
2. Бърз и лесен достъп до информация, който пести неимоверни усилия и време по всички етажи на администрацията.
3. Прозрачност при оценяване, дипломиране и други субективни процеси в образованието.
4. Екологични ползи - спестяване на тонове хартия за документиране и процесите по съхраняване на хартиените документи.
5. Елемениране на процедури, например обществените поръчки за подготовка и изпълнение на учебната документация.

Необходими условия за осъществяване на електронно администриране в средното образование:

1. Подходяща техника. Необходимо е да има съвърх с доста добри показатели, каквито към този момент липсват по средните училища. Причината е в обстоятелството, че те не са самостоятелни да закупуват

такава техника. Това е приоритет на държавата и на общините (първостепенен разпоредител с бюджетни средства).

2. Добър софтуер свързващ всички компоненти на дейностите в училище.
3. Обучен персонал, който да поддържа базите от данни и обслужването на интернет сайтовете.
4. Разработване на интернет сайтове на училищата. Към настоящия момент едва 23% от училищата имат страници в интернет (справка от МОМН към 30.06.2009), от които половината са статични и не биха могли да поддържат сериозно административно обслужване.
5. Не е създадена законова основа на този тип администриране с описани процедури по съхранение и защита на информацията.
6. Необходимо е създаване на единен регистър поне на две нива-училищно и държавно, включващ в себе си: материална книга на училището, дневници на класовете, бележници и лични картони на учениците.
7. Системата трябва да е единна и унифицирана за цялата образователна система, както е в по-голяма част от европейските страни, а и в част от азиатските.
8. Обучение на всеки, ангажиран в системата на образованието, да работи свободно със системата за електронно администриране.

Опитът на ОМГ „Академик Кирил Попов“ – Пловдив за осъществяване на електронно администриране, който искам да споделя е следният:

През 2002 г. бе създаден и действа електронен дневник с връзка от интернет сайта на ОМГ. Това бе една малка стъпка към електронно администриране. Електронният дневник съдържа следната информация: програмата на класа, текущи и окончателни оценки на ученика, извинени и неизвинени отсъствия. Информацията се въвежда от класния ръководител и учителите, преподаващи на класа. Корекциите се извършват само със съдействието на помощник-директорите или директора. Достъпът до информацията става чрез ЕГН, клас и номер на ученика. При всяка промяна на базата данни за обучаемия, родителят получава e-mail съобщение, ако е пожелал да активира тази опция. Електронният дневник е силно одобряван от родителите, но това не може да се нарече електронно администриране в средните училища, защото е само елемент от него.

Друг важен момент в реализацията на системата е качването на курсовете на обучение в електронен вид в сайта на гимназията. Това може да става под формата на презентации, филми и други форми на електронно учебно съдържание. Например във Финландия 90% от лекциите се провеждат *online* и се съхраняват в електронен вид. Този подход е увеличил качеството на занятията с над 50% и те отчитат като най-сериозна причина, да са с най-високо ниво на образованост в средните училища в цял свят за 2008 и 2009 г. именно този начин на информированост на учащите се. Всеки ученик може да си пусне на своя компютър повторно целия урок или част от него. Всеки има плана на урока предварително и има задължението да се информира и подготви за урока. Тези етапи се следят от администратори.

По всеки предмет преподавателите трябва да подготвят примерни контролни работи, което ще намали стреса от изпитването и ще даде по-добра представа за изискванията на всеки преподавател. Това е начин всеки ученик да даде максимално от себе си при подготовката за оценяване.

В ОМГ компютърно-базираното обучение не е новост и се прилага все по-интензивно през последните години. Както знаем това е структурирана среда, в която компютрите се използват за постигането на целите на обучението.

Преимущества на компютърно-базираното обучение се виждат най-явно при сравняването с традиционната система за тестове на хартия по определени показатели:

- по-ефикасно администриране и оценяване;
- по-ниска себестойност на много от елементите на жизненият цикъл на изпита;
- повишена сигурност поради електронното предаване и кодиране на теста, постоянство и стабилност;
- по-бързи и по-контролирани промени на изпитното съдържание;
- обективност на оценката.

Като цялостен процес изпитът е по-разбираем и по-лесен за провеждане. През последните две години Министерството на образованието поддържа Национален образователен портал, в който има качени електронни учебни съдържания по всички учебни предмети от 5 до 12 клас. Според статистиката на портала средно на ден влизат хиляда души в учебно време, а активно използващите портала са около 100000 ученици.

Учениците и компютрите се разбират чудесно, донякъде защото децата още не са станали жертва на закостенелите начини да се върши определено нещо. Те обичат да експериментират и тази нова

парадигма в образованието поставя нови условия за усвояване на знанията и уменията. Трябва да отчетем, че проблемът, който съществуваше с липсата на компютри във всеки дом вече го няма.

Системата предлага удобно решение и при отсъствие на учител. Ако има разработена добра система, то учениците влизат във вече подготвен виртуален урок и провеждат пълноценно занятието. За сравнение - в момента влиза заместващ учител, който няма мотивация и се водят непълноценни часове.

Има много причини, поради които един ученик да няма възможност да посещава училище. Според Бил Гейтс приблизително един милион ученици, в САЩ решават да получат образованието си до единадесети клас в дома си което е около 2% от общия брой на учащите. Поне половината от тези 2% остават в къщи по причини от религиозен или културен характер. Това е още един начин да се обучават част от отпадащите ученици, които знаем, че са твърде много за малката ни страна.

Дори да създадем уникална система за цялостно администриране в нашето училище, капацитет за което имаме, то без законова основа, ще се получи двойна натовареност на всички учители и ръководители. Факт, който опитът ни потвърждава.

Този начин на администриране ще спомогне да се освободи много човешки ресурс, който в момента е ангажиран с подготовката на различни справки и сведения. А не е ли това начина за справяне с кризата.

Какво е състоянието по въвеждането на електронното администриране във висшите учебни заведения? УНСС и ТУ са пионери в това отношение, като те към настоящия момент, използвайки академичната автономност, имат изградени административни системи, уредени с правилници за функциониране. Най-характерните особености на тези системи са:

1. Системите действат от кандидатстването и записването на студента.
2. Съставя се и се следи разписанието на учебните занятия на всяка група.
3. Съставя се и се следи разписанието за заетостта на учебните зали.
4. Съставя се и се следи разписанието за заетостта на всеки преподавател.
5. Следят се и се съхраняват текущи оценки от колоквиуми и контролни.
6. Следят се и се съхраняват отсъствия (присъствие) на студентите на лекции, упражнения, контролни работи и други.
7. Следят се и се съхраняват семестриалните оценки на студентите.
8. Следят се и се съхраняват документите и класиранията на студентите за получаване на стипендии.
9. Следят се и се съхраняват документите и класиранията на студентите за настаняване в общежития.
10. Обработват се такси заплащани от студентите.
11. Реализират се електронни курсове на обучение.

Ето как си представяме недалечното бъдеще.

Ученикът се записва в първи клас и е регистриран в административната система на избраното училище. Ако това става след приеман изпит, то той се провежда с онлайн тест.

Ученикът избира програмата, по която ще се готви, ако има различни професии и/или различни профили в избраното от него училище.

Ученикът съвместно с родителите си избира учителите, при които ще се обучава. За целта всеки учител е представил своята програма за обучение и себе си.

Системата автоматично генерира учебната програма на всяка паралелка. Информацията автоматично се изпраща на заинтересованите институции - РИОКОЗ, РИО, Община и др.

Системата предоставя информация за заетостта на учебните зали.

По всяко време може да се направи справка за програмата на всеки преподавател.

Текущи оценки – учителят веднага след приключване на часа, и даже по време на часа внася оценките. Ако оценките са от тестово изпитване на компютър, то те се внасят автоматично в системата.

Отсъствия от училище или от час се записват от учителя и при този начин, ако родител влезе ще види, че ученикът Х примерно е отсъствал по математика. В този случай заинтересованата страна ще може да вземе мерки не след родителска среща, след 10 такива отсъствия, а веднага.

Срочните оценки ще са известни на родителя дори преди края на срока, защото той ще има реална представа на развитието им през съответния период, и резултатът няма да бъде изненадващ.

Ще се публикува актуална информация за условията и получаването на стипендии.

Ще се публикуват изисквания и процедури по настаняване в общежития.

Ще се публикува информация за финансови операции, електронно банкиране, електронен подпис, справки и други.

Постоянно ще се актуализират електронните курсове на обучение. Подготовката на уроците от учителите ще трябва да става в периода 30 юни – 1 септември, за да се придобие реална представа за

учебния курс от обучаемите. Необходимо е подготовка и на електронно учебно съдържание, където това позволява.

Личните картони на учениците се генерират автоматично, което спестява време и средства. Първоначално може да се заложи хибриден вариант за разпечатване на годишни оценки, а впоследствие данните се съхраняват изцяло на електронен носител.

Създаването на дипломите също е процес, който системата ще генерира автоматично, и грешки са почти изключени. Архивът на дипломите ще е достъпен от заинтересованите институции. Може да се достигне и до това те да не са материализирани, а висшите учебни заведения в България и чужбина да имат възможност да ги изтеглят онлайн.

За изпълнението на тези стъпки е необходимо всички учители да разполагат с мобилен компютър, което е абсолютно реално. Но на първи етап и това не е задължително условие, защото компютри в определени помещения – например, учителски стаи също биха свършили работа.

Можем да направим следния извод - необходимост от максимално използване на новите технологии има. Примери в световната практика има, така че не е необходимо да измисляме наша уникална система. Необходимо е само желание и осъзнаване на намерените условия. Колкото до административен, финансов и технически капацитет реалността потвърждава, че голяма част от училищата имат, но без държавна ангажираност електронно администриране в средното образование не може да се случи. Ефективността е гарантирана само, ако избраната програмната система е единна.

Тази работа е финансирана по договор № ИС-М-4/2008 на Фонд „Научни изследвания“ на Пловдивския Университет.